

Otellerde Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarının Etkin Kullanımı: Sirius Deluxe Otel Örneği*

Mehtap Özkan Buzlu ^{1**}

¹ Mersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Mersin, Türkiye, mehtapbuzlu@mersin.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2213-2069

Öz

Turizmin sürdürülebilir gelişimi ve somut olmayan kültürel mirasın (SOKÜM) korunması birbiriyle ilintili ve birbirinin tamamlayıcısı nitelikte iki olgudur. Ancak, otel işletmelerinde SOKÜM'ün aslına uygun olarak tanıtımı ve SOKÜM'den yararlanılarak "özgün" ürün geliştirme veya ürün farklılaştırma noktasında eksiklikler olduğu görülmektedir. Otelcilikte SOKÜM unsurlarından nasıl etkin bir şekilde faydalanılabileceği konusunda bilgi ve yönlendirilmeye ihtiyaç duyulduğu gözlemlenmektedir. Söz konusu ihtiyaçtan hareketle bu araştırmanın amacı, Türkiye'deki SOKÜM unsurlarından yararlanarak tasarlanmış, "özgün", "planlı" ve "kapsamlı" bir örnek otel uygulaması olan Sirius Deluxe Hotel Kültür Yayınları ve SOKÜM etkinliklerinin örnek olay olarak incelenmesidir. Araştırmada, doküman incelemesinden yararlanılmış ve otel yöneticisiyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Otelde SOKÜM ile ilgili gerçekleştirilen faaliyetler, uygulamanın gerçekleştirilme süreci, amaçları, otel misafirlerine yönelik çıktıları, avantajları ve zorluklarına ilişkin bulgular ortaya konularak tartışılmış, uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Kültürel Miras Turizmi, Türkçe Öğretimi, Türk Mutfağı, Türk Halk Oyunları, Türk Çocuk Oyunları, Otel

Effective Use of Intangible Cultural Heritage in Hotels: The Case of Sirius Deluxe Hotel

Abstract

Sustainable development of tourism and protection of intangible cultural heritage (ICH) are two interrelated and complementary phenomena. However, there are deficiencies in the promotion of ICH in its original form and its use to develop a "unique" product in hotels. The aim of this case study is to examine the Sirius Deluxe Hotel Cultural Publications and ICH events, which is a "unique", "planned" and "comprehensive" hotel application designed by taking advantage of ICH elements in Turkey. In the research, document analysis was used and a semi-structured interview was conducted with the hotel manager. The activities carried out in the hotel regarding ICH, the implementation process, objectives, outcomes for hotel guests, advantages and difficulties were discussed and suggestions were presented for practitioners and researchers.

Keywords: Sustainable Cultural Heritage Tourism, Turkish Teaching, Turkish Cuisine, Turkish Folk-Dances, Turkish Children's Games, Hotel

Araştırma Makalesi

Cilt 9, Sayı 2, 2025
ss. 629-650

Gönderim : 26.02.2025
1. Düzeltme: 14.04.2025
2. Düzeltme: 18.05.2025
Kabul Tarihi: 11.06.2025

Research Article

Vol 9, No 2, 2025
pp. 629-650

Received : 26.02.2025
Revision1: 14.04.2025
Revision2: 18.05.2025
Accepted: 11.06.2025

önerilen atıf/cite this article as

Özkan Buzlu, M. (2025). Otellerde Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarının Etkin Kullanımı: Sirius Deluxe Otel Örneği. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 629-650.

* Araştırmada, veri toplandığı tarihte (Aralık-2025) Sirius Deluxe Hotel olarak anılan tesisin adı, 2025 yılının Nisan ayında otelin satışının gerçekleşmesi sebebiyle, Mary Hotel Alanya olarak değişmiştir. 2025 Nisan ayında satış pazarlama departmanından alınan bilgiye göre, tesiste söz konusu SOKÜM uygulamaları gerçekleştirilmeye devam edilmektedir.

**Sorumlu yazar e-posta/ Corresponding author e-mail: mehtapbuzlu@mersin.edu.tr

GİRİŞ

Kültür, bir toplumun duyuş, düşünüş, yaşayış biçimlerindeki birliği ve bunun sonucunda ortaya çıkan yaşamsal çıktılarını (sanatsal, mimari, edebi vb.) yansıtan bir unsur olarak söz konusu toplumun ortak kimliğinin önemli bir parçasıdır. İnançlar, ritüeller, diller, sanatlar, gelenekler ve görenekler gibi toplumsal yaşamın bir parçası olan her türlü kültürel üretim, nesiller için bir miras niteliği taşımaktadır (Ayvacı & Gülcan, 2017: 209). Tarihi yapılar, anıtlar, tarihi objeler gibi “somut kültürel miras” unsurları ile dil, sözlü gelenekler, geleneksel gösteri ve el sanatları gibi “somut olmayan kültürel miras” (SOKÜM) unsurlarını içeren bu unsurlar nesilden nesile aktararak yaşatılmaktadır. Ancak, sanayileşme, hızlı kentleşme, göç, teknolojik gelişmeler ve küreselleşmeyle birlikte ortaya çıkan modern küresel popüler kültür gibi unsurlar, sosyal değişimi de beraberinde getirerek, “yerel” ve “ulusal” kültürleri korumayı zorlaştırmaktadır (Gündüz Alptürker, Gök & Alptürker, 2021: 18-20).

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu - UNESCO'nun 17 Ekim 2003 tarihinde Paris'te gerçekleştirilen 32. Genel Konferansında; küreselleşme ve sosyal değişimin SOKÜM'ün korunmasını zorlaştırdığı; SOKÜM'le, somut ve doğal mirasın birbiriyle ilintili olduğu; SOKÜM'ün kültürel çeşitliliğin korunması, insanlar arası anlayışı/hoşgörüyü artırması ve sürdürülebilir kalkınma açısından önemli olduğu kabul edilmiştir (UNESCO, 2003). SOKÜM unsurlarının 2003 yılından itibaren UNESCO tarafından tescillenmeye başlanmasıyla, somut kültür mirasın yanı sıra SOKÜM'le de turizm arasında güçlü bir ilişki kurulmaya başlanmıştır (Ayvacı & Gülcan, 2017: 211).

Somut kültürel unsurların yanı sıra SOKÜM unsurlarının da pek çok turist için seyahat kararları ve turistik ürün seçimlerinde güdüleyici olduğu bilinmektedir (Aydın & Ünüvar, 2020: 214). Turistleri cezbetmek için bir mükness görevi görme potansiyeli taşıyan SOKÜM değerlerini kullanan “destinasyona özgü sürdürülebilir turizm” destinasyonları, özellikle özgün deneyim arayışında olan özel ilgi gruplarını destinasyonlarına çekerek turizmde önemli bir büyüme elde etmektedirler (Bhaumik & Baksi, 2024: 40). SOKÜM, kültür turizminde gittikçe daha çok ilgi görmekte ve özgün turistik ürünlerin yaratılmasına katkı sağlamaktadır (Aydın & Ünüvar, 2020: 214).

Planlı turizm sürecinin 1963 yılına dayandığı Türk turizminde, 1980'li yılların ortalarındaki hamlelerle başlayan, özellikle Ege ve Akdeniz kıyılarında yoğunlaşan, deniz-kum-güneş üçlüsüne dayalı, sonraları her şey dahil sisteminin de yaygınlaşarak kullanılmaya başlandığı, eğlence ve dinlenme amaçlı kitlesel turizm süreci, turistlerin otel içinde geçirdiği zamanın artmasını, kültürel değerlerle daha az temas geçmelerini ve zaman içinde ülkenin sıra dışı kültürel zenginliğine karşın Türkiye'de kültür turizminin geri planda kalmasını beraberinde getirmiştir (Ayvacı & Gülcan, 2017: 208). Türkiye'yi ziyaret eden kültür turisti profiliyle ilgili olarak da, önceleri asıl seyahat amacı kültürü tanımak olan kültür turistlerinden çok kültürel bir seyahat amacı olmayan ancak bir şekilde kültürel unsurlarla temas kuran tesadüfi kültür turistlerine (örneğin, asıl amacı eğlenme ve dinlenme olan her şey dâhil bir otelde

konaklayan ancak kültürel bir animasyon gösterisine katılan bir sayfiye turisti) yönelik bir dönüşüm başlamıştır. Bu dönüşüm SOKÜM değerlerinin otellerde ve otel animasyonlarında başlı başına bir ürün ya da ürün geliştirme unsuru olarak değerlendirilmesinin önemini artırmıştır (Ayvacı & Gülcan, 2017: 220). Türk turizmindeki ve turist profilindeki bu dönüşüm de dikkate alındığında, SOKÜM'ün otellerde eğlenceli yollarla sunulması değerlendirilmesi, tek tipleşmiş kıyı turizmi ürününün daha yenilikçi ve daha özgün hale getirilmesine katkı sağlayarak, otel işletmelerine rekabet avantajı sağlama, otel misafirlerine otantik deneyim fırsatları sunma, ülkeyi ziyaret eden turistlerin kültüre olan azalan ilgisini tekrar canlandırma, ulusal açıdan ise ülkedeki zengin SOKÜM'ün sürdürülebilirliğinin sağlanmasına katkı sağlama bakımından önemli fırsatlar sunduğu söylenebilir.

Otellerde SOKÜM değerlerinin sunumuna ilişkin olarak; otel animasyonlarında halk oyunu gösterilerine yer verilmesi, Türk geceleri düzenlenmesi, bazı yerel yemeklerin otel büfelerinde/menülerinde sunulması, Türk kahvesi ikramı, geleneksel sohbet toplantıları gibi çeşitli uygulamalar gerçekleştirildiği bilinmektedir. Ancak, bu uygulamalarda, SOKÜM'ün başlı başına talep çekecek ya da mevcut talebi artıracak düzeyde özgün bir turizm ürünü haline getirilemediği (Ayvacı & Gülcan, 2017: 213), SOKÜM'ün aslına uygun şekilde tanıtılmadığı (Aydın & Ünüvar, 2020: 229; Türker & Çelik, 2012: 95), hatta bazen yerli turistlere rahatsızlık verecek derecede yanlış tanıtımların yapıldığı (Demir & Demir, 2015: 44), bu bağlamda SOKÜM'e yönelik otelcilik uygulamalarında ciddi bir bilgi ve planlama eksikliği söz konusu olduğu söylenebilir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki SOKÜM değerlerinden yararlanarak tasarlanmış, "özgün", "planlı" ve "kapsamlı" bir örnek otel uygulaması olduğu değerlendirilen, Antalya'nın Alanya ilçesinde beş yıldızlı bir konaklama tesisi olarak 2015-2025 yılları arasında faaliyet göstermiş olan Sirius Deluxe Otel bünyesinde hayata geçirilen Sirius Deluxe Hotel Kültür Yayınları ve SOKÜM etkinliklerinin örnek olay olarak incelenmesidir. Böylece SOKÜM etkinliklerinin yalnızca kültür turizmi kapsamında değil, aynı zamanda kıyı turizmi kapsamında da etkin şekilde uygulanabilirliği açısından örnek teşkil edecek bir uygulama üzerinden araştırma bulgularına dayalı çeşitli öneriler geliştirilerek, bu konudaki sektörel ve akademik çabalara katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Kavramsal Çerçeve

Kültürel Miras Kavramı ve SOKÜM'ün Korunmasına Yönelik Önlemler

Kültür, Türk Dil Kurumu tarafından "*tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmeye kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü; hars, ekin*" olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, t.y.). Kültürü oluşturan söz konusu unsurlar, nesilden nesile aktararak uzun yıllar içinde şekillenen, biriken ve zenginleşen bir olgu olması bakımından "kültürel miras" olarak adlandırılmaktadır. Kültürel miras somut kültürel miras ve SOKÜM olarak ikiye ayrılmaktadır. Somut kültürel miras; el yazma kitaplar, madeni paralar (sikkeler), gravürler gibi çeşitli "taşınır kültürel varlıklar" ile yapılar ve anıtlar gibi "taşınmaz kültürel varlıkları"

içermektedir (Akkaya & Şimşek Tolacı, 2021: 92). SOKÜM ise; Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde (UNESCO, 2003); "toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekanlar" olarak tanımlanmıştır. SOKÜM aşağıdaki unsurları içermektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Kültür Portalı, 2024):

- a) Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar (destanlar, efsaneler, halk hikâyeleri, atasözleri, masallar, fıkralar vb.),
- b) Gösteri sanatları (Karaöz, meddah, kukla, halk tiyatrosu vb.),
- c) Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler (nişan, düğün, doğum, Nevruz, vb. kutlamalar),
- d) Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar (geleneksel yemekler, halk hekimliği, halk takvimi, halk meteorolojisi vb.),
- e) El sanatları geleneği (dokumacılık, nazar boncuğu, telkâri, bakırcılık, halk mimarisi)."

Kültürel mirasın korunmasıyla ilgili uluslararası ölçekte, kurumsal ve sistematik çalışmalar, 20. yüzyılda yaşanan iki büyük dünya savaşının ardından; eğitim, bilim ve kültürün gücünden faydalanarak küresel barış ve güvenlik ortamının korunması ve desteklenmesi amacıyla, 1945'te kurulan Birleşmiş Milletler örgütü bünyesinde, 1946 yılında oluşturulan UNESCO tarafından yürütülmektedir. Sosyal ve ekonomik değişimler nedeniyle gittikçe artan şekilde yok olma tehdidiyle karşı karşıya olan kültürel ve doğal mirasın korunması amacıyla, 17 Ekim-21 Kasım 1972 tarihleri arasında Paris'te toplanan UNESCO Genel Konferansının 17. Oturumunda "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi" nin kabul edilmesi kültürel mirasın korunmasına yönelik uluslararası ölçekte atılan önemli bir adım olarak değerlendirilebilir (UNESCO, 1972). Öte yandan, söz konusu sözleşme incelendiğinde, korunması amaçlanan kültürel miras öğeleri olarak belirtilen unsurların; anıtlar, yapı toplulukları ve sitlerden oluştuğu ve o yıllarda yalnızca mirasın somut unsurlarının dikkate alındığı dikkat çekmektedir. 1972 Sözleşmesi SOKÜM'ü içermemesi yönüyle eleştirilmiş, UNESCO'nun bu eleştirileri dikkate alması neticesinde, 1973 yılında Bolıvy Deklarasyonu ve 1989 yılında ise UNESCO tarafından kabul edilen "Geleneksel Kültürün ve Folklorun Korunması Tavsiye Kararı" SOKÜM'ün korunması amacıyla atılan adımlardandır (Oğuz, 2013: 7). UNESCO'nun 2003 yılında Paris'teki 32. Genel konferansında kabul edilen Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi ile birlikte SOKÜM değerleri de tescillenmeye başlanmıştır. SOKÜM'ün korunmasıyla ilgili küresel ölçekte alınan önlemler açısından oldukça önemli bu gelişmeyle birlikte, UNESCO tarafından sözleşmenin 16. 17. ve 18. Maddelerine dayanarak SOKÜM listeleri oluşturulmaktadır. Bu listeler şunlardır: 1) insanlığın somut olmayan kültürel mirası temsili listesi, 2) acil koruma gerektiren somut olmayan kültürel miras listesi, 3) korumanın iyi uygulamaları kaydı.

SOKÜM Listelerinde Türkiye

Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, 19 Ocak 2006 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından oy birliği ile kabul edilmiş ve Türkiye'nin taraf olma süreci 27 Mart 2006 tarihinde tamamlanmıştır. Türkiye'nin 2025 yılı Nisan ayı itibariyle listede 31 SOKÜM unsuru bulunmakta ve bunlardan üçü acil koruma gerektiren SOKÜM listesinde yer almaktadır (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, 2025). UNESCO SOKÜM listelerinde Türkiye adına kayıtlı unsurlar Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1. UNESCO SOKÜM Listelerine Türkiye Adına Kayıtlı Unsurlar

Yıl	Liste*	SOKÜM Unsuru
2008	1	(1) Meddahlık Geleneği, (2) Mevlevi Sema Törenleri
2009	1	(1) Âşıklık Geleneği, (2) Karagöz
2010	1	(1) Geleneksel Sohbet Toplantıları (2) Alevi-Bektaşî Ritüeli Semah, (3) Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali
2011	1	(1) Tören Keşkeği Geleneği
2012	1	(1) Mesir Macunu Festivali
2013	1	(1) Türk Kahvesi ve Geleneği
2014	1	(1) Ebru: Türk Kâğıt Süsleme Sanatı
2016	1	(1) İnce Ekmek Yapımı ve Paylaşımı Geleneği: Lavaş, Katırma, Jupka, Yufka (Azerbaycan, İran, Kazakistan ve Kırgızistan ile ortak dosya), (2) Geleneksel Çini Sanatı
2017	1	(1) Bahar Bayramı Hıdırellez (Kuzey Makedonya ile ortak dosya)
	2	(1) Isık Dili
2018	1	(1) Dede Korkut – Korkut Ata Mirası: Kültürü, Efsaneleri ve Müziği (Azerbaycan ve Kazakistan'la)
2019	1	(1) Geleneksel Türk Okçuluğu
2020	1	(1) Minyatür Sanatı (Azerbaycan, İran ve Özbekistan ile), (2) Geleneksel Zekâ ve Strateji Oyunu: Togyzqumalaq, Toguz Korgool, Mangala/Göçürme (Kazakistan ve Kırgızistan ile ortak dosya)
2021	1	(1) Hüsn-i Hat, Türkiye'de İslam Sanatında Geleneksel Güzel Yazı
2022	1	(1) Çay Kültürü: Kimlik, Misafirperverlik ve Toplumsal Etkileşim Sembolü (Azerbaycan ile), (2) İpek Böcekçiliği ve Dokuma için İpeğin Geleneksel Üretimi (Afganistan, Azerbaycan, İran – Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan ile), (3) Nasreddin Hoca/Molla Nesreddin/Molla Ependi/Apendi/Afendi Kozhanasyr Fıkra Anlatma Geleneği (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Özbekistan, Türkmenistan ile)
	2	(1) Geleneksel Ahlat İşçiliği
2023	1	(1) Təzhib/Tazhib/Zarhalkori/Tezhip/Naqqoshlik (Azerbaycan, İran – Tacikistan, Özbekistan ile) (2) İftar/Eftari/İftar/İftor ve Sosyo-Kültürel Gelenekleri (Azerbaycan, İran ve Özbekistan ile) (3) Balaban/Mey Zanaatkârlığı ve İcra Sanatı (Azerbaycan), (4) Sedef Kakma İşçiliği (Azerbaycan'la)
	2	(1) Zeytin Yetiştiriciliği ile İlgili Geleneksel Bilgi, Yöntem ve Uygulamalar
2024	1	(1) Nevruz (İlk olarak 2009'da yedi, 2016'da 12 ve 2024'te 13 ülkenin ortak dosyası olarak listeye dâhil edilmiştir.) (Afganistan, Azerbaycan, Hindistan, İran, Irak, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Pakistan, Tacikistan, Türkmenistan ve

Moğolistan ile), (2) Geleneksel Gayda/Tulum yapımıcılığı ve İcrası (Kuzey Makedonya ile ortak dosya)

"1" numaralı olarak adlandırılan liste insanlığın somut olmayan kültürel mirası temsili listesini, "2" numaralı olarak adlandırılan liste ise acil koruma gerektiren somut olmayan kültürel miras listesini ifade etmektedir.

Kaynak: UNESCO'nun (2025) ve UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'nun (2025) web sayfasındaki bilgilerden hareketle yazar tarafından oluşturulmuştur.

Sözleşme gereğince taraf devletler, kendi SOKÜM envanterini hazırlamakta ve güncellemektedir. SOKÜM Türkiye Envanterinde 2025 yılı Mayıs ayı itibariyle 31'i UNESCO SOKÜM listelerine kayıtlı olan (Tablo 1'de görülen) toplam 352 SOKÜM unsuru bulunmaktadır. Söz konusu SOKÜM unsurlarının listesine Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yaşayan Miras ve Kültürel Etkinlikler Genel Müdürlüğü'nün (2025) resmi internet sayfasından erişilebilmektedir.

"SOKÜM ve Turizm" ile İlgili Akademik Çalışmalar

Soylu & Şahin (2023) tarafından yapılan bibliyometrik çalışmaya göre, SOKÜM 2003 yılından itibaren en çok Türk Halk Bilimi, Türk Dili ve Edebiyatı ve Turizm alanlarında çalışılmakta olan bir konu olup, SOKÜM konulu çalışmalar 2014 itibariyle artmaya başlamış ve 2018'den itibaren ise ciddi oranda artış göstermiş ancak SOKÜM ile ilgili turizm çalışmaları oldukça sınırlı kalmıştır. SOKÜM ile ilgili bazı çalışmaların SOKÜM değerlerine yönelik toplumsal farkındalık ve bazılarının ise Türkiye'deki SOKÜM değerlerine odaklandığı görülmektedir. Gündüz Alptürker, Gök & Alptürker tarafından (2021), ulusal SOKÜM unsurlarına yönelik farkındalık düzeyleri ortaya konulmuştur. Türkiye'deki SOKÜM değerlerine yönelik bazı çalışmalarda bir yerleşim yerindeki somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarına odaklanılırken, bazı çalışmalarda ise doğrudan özellikli bir SOKÜM değerinin detaylı incelemesinin yapıldığı görülmektedir. Örneğin, Akkaya & Şimşek Tolacı (2021), Çukurköy'deki (Akseki, Antalya) mevcut olan somut ve somut olmayan kültürel unsurlarının belirlenmesi ve belgelendirilmesine yönelik bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada somut ve somut olmayan kültürel mirasın etkileşimini gösteren SOKÜM unsurlarının mekânsal ilişkileri belirlenmiştir (Akkaya & Şimşek Tolacı, 2021: 111). SOKÜM değerleriyle ilgili diğer çalışmalarda ise; Sarıkeçili yörük kültüründe çuval dokumacılığı ve doğal boyacılık ile yaşayan son temsilcisi UNESCO yaşayan insan hazinesi Emine Karadayı (Eroğlu, 2023), Bartın işi tel kırma ve turistik ürün olma potansiyeli (Kırıkçı & Çetiner, 2021), Çerkes Dansları (Sözer Özdemir, 2021), İpekçilik kültürü ve turistik ürün olma potansiyeli (Saçlı & Öztürk, 2020) ve ebru sanatı geleneği (Tüzel, 2022) gibi konularla ilgilidir. Bu tür çalışmaların, SOKÜM varlıklarına ilişkin bilginin derlenip kayıt altına alınmasıyla, SOKÜM değerlerinin yok olma tehdidine ilişkin önlem alma çabalarına katkı sağlamaları bakımından oldukça kıymetli olduğu söylenebilir.

Son yıllarda bazı araştırmalarda, müzecilik, turizm ve otelcilik gibi alanlarda SOKÜM unsurlarından yararlanılmasına odaklanılmaya başlanmıştır. Örneğin, SOKÜM müzelerinde halk danslarının müzelenmesiyle ilgili yapılan çalışmada Kasapoğlu (2024), Türkiye'deki SOKÜM ile ilgili müze uygulamalarının geleneksel halk

tiyatrosuyla, çocuk oyunları, Âşık icra ve geleneğiyle ilgili aktivitelerle sınırlı kaldığı, halk dansları ve müziğine de yer verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Civelek (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Karagöz sanatının turizm bağlamında değerlendirilmesine yönelik olarak, 13 Karagöz sanatçısı ile görüşülmüştür. Çalışmada, sanatçıların Karagöz sanatını yaygın olarak festivallerde ve otellerde sergiledikleri, bazılarının otellerde çocuklara yönelik atölyeler yaptığı, farklı uyruklardan misafirlerin bu sanata oldukça ilgi gösterdikleri ortaya konularak, bu sanatın turizmde uygulanmasıyla ilgili çeşitli öneriler sunulmuştur (Civelek, 2022: 434). Karakayalı, Kanca & Uçar (2023) tarafından Giresun'da SOKÜM unsuru olarak değerlendirilebilecek geleneksel çocuk oyunlarının belirlenerek kayıt altına alınması ve turistik ürün olarak ticarileştirilmesine katkı sağlamak amacıyla, Giresun'da geleneksel çocuk oyunları ile ilgili bilgi ve deneyimi olan yetişkinlerle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışmada katılımcıların çocukluklarında oynadıklarını belirttikleri toplam 40 geleneksel çocuk oyunu tespit edilmiş olup, geleneksel çocuk oyunlarının konaklama işletmelerindeki çocuk ve yetişkin animasyon etkinliklerinde yer verilmesi gereken SOKÜM unsurlarından olduğu belirtilmiştir (Karakayalı, Kanca & Uçar, 2023: 821).

Otellerde SOKÜM unsurlarından yararlanılarak bu unsurların tanıtılması ve yaşatılmasıyla ilgili yapılan çalışmalardan biri olan Aydın & Ünüvar'ın (2020) çalışmasında, Elazığ'da faaliyet gösteren otellerde Kürsübaşı sohbet toplantıları geleneğine yönelik uygulamalar incelenmiştir. Doküman incelemesiyle, otel yöneticileri ve kanaat önderleriyle görüşmelerin yapıldığı çalışmada, otel yöneticilerinin Kürsübaşı geleneğiyle ilgili bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu, ekonomik nedenlerle bu etkinliklere olumsuz yaklaştıkları, geleneğin nadiren sergilenmekte olduğu ve özünün dışına çıkarak suni bir temsile dönüştüğü bulgulanmıştır (Aydın & Ünüvar, 2020: 230).

Otel aktivitelerinde masallardan yararlanılmasıyla ilgili Aymankuy, Yakut Aymankuy, Kütüklü & Demir (2023) tarafından yapılan bir çalışmada, çocuklu ailelerin masallara karşı farkındalıklarını belirleyerek masalların otellerde kullanımıyla ilgili görüşlerini tespit etmek amacıyla 16 ebeveynle görüşme yapılmış, katılımcıların dünya masallarını Türk masallarına göre daha iyi bildiği tespit edilmiştir. Ayrıca, katılımcılar masalların otellerde kullanılmasının konaklama tercihlerini olumlu yönde etkileyeceğini bildirdikleri, masalların otel animasyonlarında, mini kulüplerde ve tiyatro gösterilerinde kullanılmasını önerdikleri bulgulanmıştır (Aymankuy vd., 2023: 826). Özellikle çocuk dostu aile oteli olarak pazarlanan işletmelere masal evi ve anlatıcıları gibi unsurlardan yararlanmaları önerilmiştir (Aymankuy vd., 2023: 826). Floricic & Jurica'nın (2023) temalı şarap otelleri özelinde SOKÜM'ün otellerde sunumunu değerlendirdiği çalışmada, web sayfaları incelenen otellerin misafirlerin deneyiminin ortak yaratıcıları olduğu program tasarımlarının yetersiz olduğu ortaya konulmuştur. Çalışmada ayrıca, temalı ve özgün iç mekan tasarımlarının ve deneyim ekonomisi yoluyla SOKÜM yönlerini anlatan

yenilikçi programların oldukça kısıtlı olduğu ortaya konulmuştur (Floracic & Jurica, 2023: 3001).

Demir & Demir'in (2015) Antalya ve Muğla'da otel yöneticileri ve turistlerle görüşerek, otel animasyonlarına yönelik bakış açılarını değerlendirdiği çalışmada, otel yöneticilerinin ve turistlerin, müşteri memnuniyetinde otel animasyonları ve animasyon personelinin önemli bir etkisi olduğuna inandıkları ortaya konulmuştur. Ancak animasyon personelinin yeterli eğitiminin ve Türk kültürüne ilişkin bilgisinin olmadığı, otellerde sunulan animasyon hizmetlerinin; hemen hemen birbiriyle aynı olduğu, genellikle basit kostüm ve sahne dekoruyla hazırlanmış bilinen skeçlerin tekrarı şeklinde olduğu, ülke kültürünü yansıtmadığı, dahası Arap-Hint kültürüne özgü gösterilerin Türk kültürüne aitmiş gibi turistlere sunulduğu ortaya konulmuştur. Çalışmada, otel uygulayıcılarına, Türk kültürünü yansıtabilecek özgün gösterilere yönelik çalışmalar yapılması, kalifiye animasyon personelinin istihdamı ve yetiştirilmesi, nitelikli animasyon hizmetleri için ihtiyaç duyulan araç-gereçlerin temin edilmesi gibi konulara önem verilmesi önerilmiştir (Demir & Demir, 2015: 36-44). Ayvacı & Gülcan (2017) tarafından yapılan bir başka çalışmada da, alanyazın derlemesinden hareketle ulusal SOKÜM unsurlarının turizm animasyonu açısından fırsat potansiyeline rağmen uygulama ve araştırmalarda yeterince ele alınmadığı, Türk Gecelerinin bile uygun biçimde gerçekleştirilemediği ifade edilmektedir.

Otellerde SOKÜM unsurlarından yararlanılmasıyla ilgili söz edilen çalışmaların sonuçlarından hareketle, SOKÜM unsurlarının otellerde özgün bir turistik ürün haline getirilerek ya da bir ürün farklılaştırma stratejisi olarak kullanılmasına yönelik adımlar atma noktasında ciddi bir eksiklik olduğu değerlendirilebilir. Bazı sektör uygulayıcılarının bu konudaki çabalarından hareketle SOKÜM unsurlarının öneminin farkında oldukları tahmin edilmesine rağmen, bu unsurlardan otelcilikte nasıl etkin bir şekilde faydalanılabileceği konusunda bilgi ve yönlendirilmeye ihtiyaç duydukları açıktır. Dolayısıyla, bu konuda otel yöneticilerinin SOKÜM unsurlarının otellerde kullanımıyla ilgili çabalarına yol gösterici olabilecek araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu çalışmanın, SOKÜM'ün otellerde tanıtımı ve kullanımına yönelik örnek bir uygulamayı ele alması bakımından bu eksikliği gidermeye yönelik katkı sağlaması beklenmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışma, Türkiye'deki SOKÜM değerlerinden yararlanarak tasarlanmış, "özgün", "planlı" ve "kapsamlı" bir örnek otel uygulaması olduğu değerlendirilen, Sirius Deluxe Hotel Kültür Yayınları ve SOKÜM etkinliklerinin örnek olay olarak incelenerek, otel uygulamalarında SOKÜM değerlerinden yararlanmak isteyen uygulayıcılara bu konuda yol gösterici öneriler getirmenin amaçlandığı keşifsel nitelikte bir nitel araştırmadır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Sirius Deluxe Otel, Antalya'nın Alanya ilçesinde 2015-2025 yılları arasında, beş yıldızlı bir konaklama tesisi olarak faaliyet gösteren, 15.000 metrekare alan üzerine kurulu, 250 odalı, ağırlıklı olarak Avrupa'dan gelen turistlerin konakladığı bir kıyı otelidir. 2025 yılının Nisan ayında otelin satışı gerçekleştirildiğinden, otelin adı Mary Hotel Alanya olarak

değiştirilmiştir. 2025 Nisan ayında satış pazarlama departmanından alınan bilgiye göre, tesiste söz konusu SOKÜM uygulamaları gerçekleştirilmeye devam edilmektedir. Araştırmada, doküman incelemesi ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Nitel araştırmalarda, bireylerin olguları yorumlayışlarına, olguya yükledikleri anlamlara odaklanılarak, olguyu kapsamlı şekilde anlama ve açıklamaya yönelik tümevarımsal (inductive) şekilde elde edilen bulgulara, temalara, tipolojilere, kavramlara ve/veya teoriye ulaşılması amaçlanır (Merriam, 2009/2018: 14). Örnek olay çalışmalarında (durum çalışması) bir veya daha fazla organizasyon, grup ya da topluluk hakkında sistematik bir araştırma yürütülerek verilerin analiz edilmesi söz konusudur (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu & Yıldırım, 2007: 255). Doküman incelemesi, araştırılmak istenen olgu(lar) hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini içerir (Yıldırım & Şimşek, 2013: 217). Katılımcıların kendi bakış açılarını kendi kelimeleriyle ifade etmelerine olanak tanıyan (Rubin & Babbie, 2008: 444) ve nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan tekniklerden biri olan görüşme ise, katılımcılara çeşitli açık uçlu sorular yöneltilerek, belirli bir konuyla ilgili veri toplanmasını ifade etmektedir (Kozak 2014: 89). Görüşmeyle, zengin bir veri setine ulaşılarak, karmaşık bir konu hakkında derinlemesine bilgi elde edilebilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2013: 153).

Araştırma, Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu, 11 nolu toplantısı, 04.12.2024 tarihli 362 sayılı kararında sunulan etik kurul izniyle gerçekleştirilmiştir. Katılımcıya sunulan gönüllü olur formunda, araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu, araştırmadan elde edilen bilgilerin yalnızca araştırma amacı için kullanılacağı, katılımcının kimlik haklarının korunacağı beyan edilmiştir. Araştırmada, içerikleri tamamen Sirius Deluxe Otel çalışanları tarafından üretilen Sirius Deluxe Otel Kültür Yayınları'nın dört kitapçığı ve web sayfasındaki "Sirius Deluxe Academy" sekmesi altındaki SOKÜM etkinlikleriyle ilgili bilgiler incelenmiştir. Ardından uygulamayla ilgili detaylı bilgi almak amacıyla uygulamanın fikir babası ve koordinatörü olan otel yöneticisiyle 14 Aralık 2024 tarihinde çevrimiçi görüşme yapılmış ve görüşme çevrimiçi toplantı platformu aracılığıyla kayıt altına alınmıştır. Katılımcı, lisans eğitimini turizm alanında almış, 33 yıldır turizm sektöründe çalışan deneyimli bir otel yöneticisidir. Bu çalışmada olduğu gibi, tekil bir örnek durumun derinlemesine incelenmesinin amaçlandığı çalışmalarda (örneğin, yılın öğretmeni seçilen bir öğretmenin eğitim-öğretim uygulamalarının örnek olarak incelenmesi), araştırma örnekleme tek bir kişiden oluşabilmekte, gerekli durumlarda konuyla ilgili dokümanlar da veri kaynağı olarak kullanılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2013: 142-143).

Araştırma amacına bağlı olarak görüşme aşamasında, katılımcıya otelde gerçekleştirdikleri SOKÜM'le ilgili faaliyetleri, bu faaliyetlerin amacı/ilham kaynağı, fikri nasıl hayata geçirdikleri, otel misafirlerinin ve çalışanlarının bu faaliyetlere ilişkin tepkileri, gerçekleştirdikleri SOKÜM faaliyetlerinin avantajları/dezavantajları ve sektör uygulayıcılarına yönelik tavsiyeleri sorulmuştur. Yapılan görüşme 47 dakika sürmüştür. Kayıttaki konuşmalar deşifre edilerek, elde edilen veri içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analiziyle, birbirine benzeyen söylemler (veri) ortak kavramlar ve

temalar altında birleştirilerek, bunlar okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenlenmekte ve yorumlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013: 529). İçerik analizi yapılırken, Braun ve Clarke'ın (2006) altı adımlı süreci takip edilmiştir; verilere aşına hale gelme, kod oluşturma, tema oluşturma, temaları gözden geçirme, temaları tanımlama/adlandırma ve raporlamayı içerir. Bu süreç, araştırmalara analizde takip edilebilecek adımlar konusunda rehberlik etmeyi amaçlayan oldukça faydalı bir çerçeve sunmakla birlikte, tematik analizin avantajlarından biri olarak görülen esnekliği sayesinde tematik analizi yürütmenin tek bir yolu bulunmamaktadır (Braun & Clarke, 2006: 2-17). Özünde, araştırmaya katılan kişilerin görüşlerinin sistematik bir şekilde tanımlanması amacıyla yapılan içerik analizinde, verinin sıklıklara (frekanslara) dayalı ya da nitel (sözel) olarak yorumlanıp raporlanabileceğine yönelik farklı yaklaşımlar bulunmaktadır (Altunışık, vd., 2007: 270). Bu örnek olay çalışmasında, ele alınan durum tekil bir katılımcıdan elde edilen veriyle tüm yönleriyle ortaya konulmaya çalışıldığından, öne çıkan kodların ve temaların veri içindeki tekrar sıklığını gösterecek frekans analizi yerine, gerçekleştirilen tematik analiz yoluyla, katılımcı deneyim ve görüşlerinin sistematik bir şekilde tanımlanarak nitel olarak raporlanması tercih edilmiştir. Verinin dikkatli ve hızlı bir şekilde analiz edilmesi için MAXQDA analiz programından yararlanılmıştır.

BULGULAR

Otelde SOKÜM ile ilgili gerçekleştirilen faaliyetler; Sirius Deluxe Otel Kültür Yayınları serisinin dört kitapçığı; "29", "Topaç", "Aynalı Çarık", "Buğday" ile bu kitapçıkların konularıyla da bağlantılı olarak "Türkçe kursu", "Türk çocuk oyunları etkinlikleri", "Türk halk oyunları kursları" ve "Türk mutfağı kursu ve yemek yarışmaları" nı içermektedir. Şekil 1'de kapak fotoğrafları görülen Sirius Deluxe Kültür Yayınları serisinin tüm kitapçıklarının içeriklerinin dört dilde (Türkçe, Almanca, İngilizce ve Rusça) hazırlanmış olduğu görülmüştür. Otel müdürü tarafından, bu kitapçıkların etkinliklere katılan veya ilgilenen otel misafirlerine hediye edildiğini ifade edilmiştir. Kitapçıkların aynı zamanda SOKÜM etkinliklerini gerçekleştiren personele de rehberlik edebilecek şekilde detaylı hazırlandığı görülmüştür. Çeşitli saha ve kaynak araştırmaları sonucunda hazırlanmış olan, sonunda yararlanan kaynakların künyelerinin yer aldığı bir kaynakça bulunan bu kitapçıklardan ilk üçü olan 29, Topaç ve Aynalı Çarık'ın, otelin web sayfasında da indirilebilir formatta paylaşılarak kamuya açık hale getirildiği görülmüştür (Sirius Deluxe Otel, t.y.).

Şekil 1. Sirius Deluxe Kültür Yayınları Serisi

Serinin 2019 yılında basılmış olan ilk kitapçığı, adını Türk alfabesindeki harf sayısından alan “29” dur. “29” kitapçığının içerisinde öncelikle otelin konumlandığı Alanya ilçesinin tarihi hakkında kısa bir bilgi verilmekte ardından otelin adını aldığı Sirius yıldızı (Akyıldız) hakkında kısa bir açıklama yer almaktadır. Ardından Türkçe hakkında ait olduğu dil grubu, dil ailesi, yapısı, konuşulduğu ülkeler gibi bilgiler ile Atatürk ve harf devrimi hakkında bilgiler verilmektedir. Türk alfabesindeki harfler telaffuzlarıyla birlikte sunularak, sayılar, sıralı sayılar, aylar, haftanın günleri, mevsimler, yön ve zaman kavramları, renkler, içecekler, meyve sebze adları, sık kullanılan fiiller, sıfatlar, zamirler, edatlar, rezervasyon, oda numarası gibi tatilde sıkça kullanılan terimler, aile ve mesleklerle ilgili kavramlar, günlük konuşmaya ilişkin bazı ifade ve sorular dört dilde sunulmaktadır.

2021 yılında basılmış olan “Topaç” kitapçığı içerisinde, dünyada oyun ve çocuk oyunları, Türklerde çocuk oyunları ve çocuk oyuncakları hakkındaki kısa bilgilerin ardından; topaç, küt (üç taş), çırtcak, dokuz kiremit, beş taş, yakan top, renkli istop, yağ satarım bal satarım, mendil kapmaca, körebe, köşe kapmaca, yerden yüksek, çember çevirme, aç kapıyı bezirganbaşı, sek sek, zımba, kutu kutu pense, ip atlama, saklambaç, misket, çelik çomak, aşık atma, ceviz, elim sende, el el üstünde ve hımbıl oyunları uygun görseller ve kısa açıklamalarla tanıtılmaktadır.

2022 yılında basılmış olan “Aynalı Çarık” kitapçığında ise; Türk tarihinin, Türk insanının yaşayış biçiminin, heyecanlarının, savaşlarının en büyük tanıklarından biri olan çarıklardan ve aynalı çarıktan, geleneksel Türk halk oyunlarının tarihçesinden, giysileri ve aksesuarlarından, sınıflandırılmasından bahsedilerek; zeybek, teke zortlatmaları, bengi, seymen, halaylar, horon, bar, kaşık, hora, karşılamalar, salma ve semah oyunları uygun görsellerle tanıtılmaktadır.

2023 yılında basılmış olan “Buğday” kitapçığında Türk mutfağında önemli bir yeri olan buğday, buğdayın tarihçesi ve Türk mutfak kültürü hakkında kısa açıklamalar yer almaktadır. Ardından, buğday ve buğdaydan elde edilen malzemelerin kullanıldığı yiyecekler olan; yufka, tarhana, keşkek, diş buğdayı (diş hediği), aşure, helva ve keşkül tarihsel kökenleri, uygun görselleri ve tarifleri ile birlikte tanıtılmaktadır.

Otel yöneticisiyle yapılan görüşmeden hareketle, otelde gerçekleştirilen “Türkçe kursu”, “Türk çocuk oyunları etkinlikleri”, “Türk halk oyunları kursları” ve “Türk mutfağı kursu ve yemek yarışmaları” etkinliklerinin nasıl gerçekleştirildiği ise aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Türkçe eğitimleri için otel içerisinde, sobanın, okuma fişlerinin, kara tahtanın, kol bantlarının (temizlik kolu, sınıf başkanı vb.), eski kitap ve defterlerin olduğu eski bir köy sınıfı atmosferi oluşturularak hazırlanan bir odada haftanın iki günü, 20-25 kişilik gruplara Türkçe dersi verilmektedir. Bir boş zaman değerlendirme aktivitesi olarak sunulan bu etkinliklerin duyuruları ve başvuruların alınması animasyon ve misafir ilişkileri personeli tarafından yürütülmektedir. Eğitimi tamamlayan misafirlere eğlenceli bir diploma ve kep atma töreni yapılarak, eğlenceli bir sertifika takdim edilmekte ve hatıra fotoğrafı çekilmektedir.

Türk çocuk oyunları etkinlikleri kapsamında daha önce “Topaç” kitapçığında tanıtılan, hem kız çocukları hem erkek çocuklarının ilgisini çeken, yetişkinlerin de hoşuna giden, uygulanabilir olduğu belirlenen; topaç, misket, ip atlama, seksek gibi oyunlara yönelik aktiviteler düzenlenmektedir. Bu aktiviteler de yine orijinal müzikleriyle, kıyafetleriyle, önceden temin edilmiş ya da özel yaptırılmış orijinal oyun materyalleri (misket, topaç vb.) kullanılarak gerçekleştirilmektedir.

Otelde ilgilenen misafirlere halk dansları etkinlikleri sunulmaktadır. Etkinliğe katılan otel misafirleri Harmandalı ve benzeri halk danslarından birini öğrenmekte, aslına uygun olarak ustasına yaptırılmış olan orijinal kostümlerini giyerek, öğrendiği dansı akşam şovunda diğer misafirlere sergilemektedir.

Türk mutfağı kurslarında ise keşkek gibi misafirler tarafından çok beğenilen, buğdaydan yapılan bir yemek tanıtılarak, etkinliğe katılan misafirlerle birlikte yapılmakta, ailesi ve derse katılmayan ancak yemeğin tadını merak eden diğer misafirlerle birlikte yenilmektedir. Bazen de bu etkinlik, departman yöneticisi ve diğer misafirlerden oluşan bir jürinin belirlendiği, jürinin yemeği kimin yaptığını bilmeden puanladığı ve kazananın belirlendiği eğlenceli bir yarışmaya dönüştürülmektedir.

Otelin web sayfasında “Sirius Deluxe Academy” başlığı altında yer alan paylaşımlarda da, söz edilen etkinliklere ilişkin çeşitli bilgilerin ve görsellerin yer aldığı görülmüştür. Sayfada, otel yöneticisi tarafından da söz edilen köy okulu atmosferi oluşturulan bir sınıfta otel misafirlerine Türkçe öğretildiği anları gösteren “Türkçe Öğreniyorum” adlı bir video ve otel misafirlerine “29” adlı kitapçığın tanıtıldığı ve takdim edildiği bazı fotoğraflar görülmüştür. “Eski Çocuk Oyunları” başlığı altında, otel misafirlerine topacın tanıtıldığı, çeşitli çocuk oyunlarının otel misafirleriyle birlikte oynandığı (topaç, ip atlama, seksek), “Topaç” kitapçığının takdim edildiği ve sertifika verildiği bir video ve fotoğraflar görülmüştür. “Türk Halk Oyunları Kursu – Aynalıçarık” sekmesi altında, Türk halk oyunları kostümleri, otel misafirlerinin Zeybek öğrendiği ve kostümlerini giydiği anlar ve otel misafirlerine “Aynalıçarık” kitapçığının takdim edildiği bir video ve fotoğraflar görülmüştür. “Pratik Aşçılık Kursu – Sezonun Şefi Benim” adlı sekmede ise otel misafirlerine

yönelik bir yemek yarışması düzenlendiği ve otel misafirlerine temsili madalyalar takdim edildiği bir video ve fotoğraflar görülmüştür.

Yapılan görüşmeye göre, Sirius Deluxe Otel Kültür Yayınları ve etkinlikleriyle ilgili turistik ürün geliştirme fikri otel yöneticisinin 2014 yılında henüz otelin inşaatı başlamamışken planlamaya başladığı ve olgunlaşması 2020 yılını bulan uzun soluklu ve ciddi emek gerektiren bir süreç olmuştur. Kendisiyle yapılan görüşmedeki açıklamalarına göre, SOKÜM etkinlikleri uygulamasına ilham veren unsurlar ve uygulamanın çıkış amaçları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Kültüre yönelik kişisel özel ilgi, merak, farklılaşma ve paylaşma isteği
- Ülkeye ve eğitimcilerine karşı duyulan vefa, sosyal sorumluluk
- Deniz, kum, güneş (3S) tatili turistine Türk kültürünü tanıtmak
- Turizmde doğal kaynakların dışında insan üretimi kaynaklardan yararlanmak
- 'Tüketime dayalı, kültürel etkileşimden uzak' tatil algısını kırmak
- Türkiye'nin zengin kültürel çeşitliliği ve bundan yararlanma arzusu
- Otellerde ürün farklılaştırmaya olan ihtiyaç

Görüşme bulgularına göre, söz konusu faaliyetler, otel yöneticisinin koordinatörlüğü, Türk Dili ve Edebiyatı mezunu olan kat hizmetleri müdürünün desteği ve tamamen otelin kendi personelinin gönüllü çabalarıyla, hiçbir kurum ya da kuruluştan destek almadan gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, SOKÜM'le ilgili tüm materyal ve etkinlikler otel misafirlerine otel konseptinin içerisinde ücretsiz olarak sunulduğu belirtilmiştir. SOKÜM etkinliklerinin ekip tarafından kış dönemlerinde planlanıp, hazırlıkları yapılıp, yaz sezonunda ise hayata geçirildiği ifade edilmiştir. Otel yöneticisinin ifadelerine göre, hazırlık sürecinde gerçekleştirilen faaliyetler ana hatlarıyla şunları içermektedir:

- Personel bilgilerinin taranıp, projeye katkı sunacakların belirlenmesi,
- Görevlendirilen personel ile toplantılar ve işbölümü yapılması,
- Belirlenen SOKÜM unsurlarına ilişkin araştırma yapılması (kişisel ve üniversitelere ait kütüphanelerden kitap ve makale kaynaklarının taranması, internet taraması, uzmanlarla ve yerel halkla görüşmeler),
- Araştırmayla elde edilen bilgilerin tartışılması, sadeleştirilmesi ve kaynak verilerek raporlanması (kitapçıkların oluşturulması),
- Bütçe/kaynak ayırma (israf yönetimi ve diğer faaliyetlere yönelik tasarruf tedbirleriyle),
- Köy okulundan orijinal sıra, eski kitap ve defterler, köy sobası gibi malzemelerin temin edilerek, Türkçe dersleri için otel içerisinde orijinal köy sınıfı atmosferinin ve sergi alanının oluşturulması,
- Kostüm, mendil, ayakkabı gibi materyallerin orijinal ustalarının bulunup aslına uygun olarak yaptırılması,
- Türk çocuk oyun materyallerinin orijinallerinin temini/yaptırılması.

Yapılan görüşmede, otel yöneticisi SOKÜM etkinliklerinin otel misafirleri açısından olumlu çıktılarla sonuçlandığını ifade etmiştir. Otel yöneticisi tarafından, SOKÜM etkinliklerinin otel misafirlerine yönelik gözlemlenen çıktıları olarak:

- Turistler tarafından büyük ilgi, övgü ve beğeni topladığı,
- Turistlerin eğlenceli zaman geçirmelerine katkı sağladığı,
- Turistlerde süregelen etkiler bıraktığı, öğrenmenin gerçekleştiği,
- Turistleri Türkçe'yi daha fazla öğrenmeye sevk ettiği,
- Ebeveyn-çocuk birlikte katılımını sağlayarak, ailecek kaliteli zaman geçirme ve aile bağlarının güçlendirilmesi açısından ortam hazırlamış olduğu,
- Turistlerin geçmiş anlarıyla bağ kurmasına, nostaljik deneyimler yaşamasına olanak tanıdığı,
- Turist çalışan etkileşimini (ilişkilerini) olumlu yönde etkilediği ve
- Turistlerin memnuniyetini ve tekrar ziyaret niyetini olumlu yönde etkilediği ifade edilmiştir.

Yapılan görüşmede ayrıca, SOKÜM etkinlikleri sırasında turistlerin yanı sıra çalışanlar açısından da oldukça keyifli anlar yaşandığını (örneğin, Türkçe kursunda yabancı bir misafirin tahtaya yazılan “Çekoslavakyalılaştıramadıklarımızdan mısınız?” yazısını okumaya çalışırken yaşanan anlar), bu bağlamda SOKÜM etkinliklerinin çalışanların da çok hoşuna gittiği ve özellikle bazı çalışanların bu etkinliklere ilgili olduğu ifade edilmiştir. Ancak, otel yöneticisi tarafından toplumumuzda biraz kolaycılık olmasının da etkisiyle çalışanlarda nitelikli ilginin çok fazla olmadığı da gözlemlenmiştir.

Yapılan görüşmede, otelde gerçekleştirilen SOKÜM etkinlikleri sayesinde yola çıkış amacının ve beklenenin de ötesinde, çok yönlü “*avantajlar/faydalar*” elde edildiği otel yöneticisi tarafından ifade edilmiştir. Otel yöneticisinin görüşme sırasında ifade ettiği gözlem ve deneyimlerinden hareketle, söz konusu avantajlar özelden genele doğru şöyle sıralanabilir:

- Bu etkinlikleri bir sosyal sorumluluk faaliyeti olarak değerlendiren otel yöneticisine, kişisel manevi kazanç sağlaması,
- Otel yöneticisinin kişisel saygınlığını ve popülaritesini artırması,
- Çalışanların (yöneticinin kendisi de dahil) entelektüel gelişimine/birikimine katkı sağlaması,
- Eğlenceli ve özgün deneyimler yaratarak, misafir memnuniyetini artırması,
- Farklılaştırma yoluyla, (özellikle turizm fuarları gibi pek çok otelin kendini tanıttığı ve ön plana çıkmaya çalıştığı ortamlarda) otelin acenta ve tur operatörleri tarafından fark edilir kılınmasına ve akılda kalmasına ciddi anlamda yardımcı olarak, otelin pazarlanmasına önemli katkılar sağlaması,
- Düşük bütçe gerektiren bir pazarlama stratejisi olması,
- Talebi artırarak, otele ekonomik katkı sağlaması,
- Oteller tarafından, farklı SOKÜM unsurlarıyla (geleneksel el sanatları, vb.) geliştirmeye açık olması,
- SOKÜM değerlerinin tanıtılması bakımından, sürdürülebilir turizme katkı sağlaması,
- Dünya barışına muhtemel katkısı.

Görüşme bulgularından hareketle, otelde bu tür SOKÜM aktivitelerini gerçekleştirmenin dezavantaj olarak da değerlendirilebilecek birtakım “zorlukları” bulunduğu söylenebilir. Otel yöneticisinin ifadelerine göre bu zorluklar;

- Sürdürülebilirliğinin zor olması; faaliyetleri gerçekleştiren kadroyu korumayı/yedeklemeyi gerektirmesi,
- Aynı zamanda birer kültür elçileri olan, turizm personelinin eğitimli ve bilgili olmasını gerektirmesi,
- Ekstra maliyet oluşturması, kaynak ayırmayı gerektirmesi, (söz konusu otelde, diğer alanlarda gerçekleştirilen israf ve verimlilik yönetimiyle, SOKÜM etkinliklerinin bütçesinin oluşturulduğu, o yüzden bu maliyetlerin külfet olarak görülmediği ifade edilmiştir)
- Zaman, özel ilgi, uzun süreli istek ve emek gerektirmesidir.

Deneyimlerinden hareketle otel yöneticisinin diğer sektör uygulayıcılarına yönelik tavsiyesi ise; “kendi güçlü yanları üzerinden farklılaşmaları”dır. Otel yöneticisi tarafından, yeteneğin kopyalanamayan bir şey olduğu, “öz” den gelenin kalıcı/sürdürülebilir olduğu vurgulanarak; hem kendilerinin bireysel olarak hem de işletmelerinin (insan kaynaklarını da dikkate alarak) SWOT analizini yapmaları, güçlü yanları üzerinden yapacakları “özgün” ürün tasarımlarıyla kendilerini, ürünlerini ve işletmelerini farklılaştırmaları önerilmektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Türkiye, özgün SOKÜM değerleri bakımından eşsiz bir zenginliğe sahiptir. Ayvacı & Gülcan’ın (2017) “kültürel endemizm” olarak ifade ettiği bu özgünlük, ülke ve ülke turizmi açısından değerlendirilmesi gereken önemli bir fırsattır. Ancak, SOKÜM unsurlarının otellerde özgün bir turistik ürün haline getirilerek ya da bir ürün farklılaştırma stratejisi olarak kullanılmasına yönelik adımlar atma noktasında ciddi bir eksiklik olduğu görülmektedir. Otel uygulayıcılarının, bu unsurların önemi, potansiyel faydaları ve bu unsurlardan otellerde nasıl etkin bir şekilde yararlanılabileceği konusunda bilgi ve yönlendirilmeye ihtiyaç bulunduğu gözlemlenmektedir. Türkiye’deki SOKÜM değerlerinden yararlanarak tasarlanmış, “özgün”, “planlı” ve “kapsamlı” bir örnek otel uygulaması olduğu değerlendirilen Sirius Deluxe Otel Kültür Yayınları ve SOKÜM etkinliklerinin örnek olay olarak incelendiği bu çalışmanın, otel uygulayıcılarının konuyla ilgili farkındalıklarının artmasına ve uygulamalarına yol gösterici olarak katkı sağlaması beklenmektedir.

Çalışmada otel yöneticisiyle yapılan görüşme bulguları, SOKÜM unsurlarının otellerde özgün bir turistik ürün haline getirilerek ya da bir ürün farklılaştırma stratejisi olarak kullanılarak tanıtılmasının; otel misafirleri, otel işletmeleri, ülke turizmi ve ulusal kültürel mirasın sürdürülebilirliği açısından çok yönlü faydalar sağlayabileceğini işaret etmektedir. Görüşme bulgularından hareketle, SOKÜM unsurlarından yararlanarak yapılacak yenilikçi ve özgün ürün tasarımları ve uygun pazarlama stratejilerinin, otelin pazarlama araçları olan tur operatörleri ve seyahat acentaları tarafından fark edilir olmasına katkı sağlayabilme ve işletmeye “rekabetçi üstünlük” (competitive advantage) sağlama açısından önemli bir fırsat potansiyeli

sunduğu anlaşılmaktadır. Floricic & Jurica (2023) tarafından, özgün SOKÜM değerlerinin öne çıkarılmasının, sosyal sorumlu iş faaliyetlerine katkıda bulunduğu ve oteli sosyo-kültürel sürdürülebilirliğin ilkeleri ve değerleri doğrultusunda faaliyet gösteren bir işletme yaptığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda, SOKÜM etkinlikleri, ulusal kültürel değerlerin korunması ve aktarılmasına katkı sağlama potansiyeli bakımından aynı zamanda bir sosyal sorumluluk faaliyeti olarak değerlendirilebilir.

Görüşme yapılan otel yöneticisinin gözlemlerinden hareketle, SOKÜM etkinliklerinin otel misafirlerini tabiri caizse tek tipleşmiş kıyı oteli tatili deneyiminden kurtararak, "otantik deneyim" yaşama fırsatı sunmakta olduğu ve böylece memnuniyet, algılanan değer gibi tatil deneyiminin psikolojik çıktılarını olumlu yönde etkileme potansiyeli taşıdığı anlaşılmaktadır. García-Almeida, (2019) tarafından yapılan çalışma, SOKÜM aktarımının, özgünlük algısını ve memnuniyeti olumlu etkilediğini ortaya koymasından bu bulguyu destekler niteliktedir. Ancak, SOKÜM etkinlikleri deneyimlerinin memnuniyet ve algılanan değer üzerindeki etkisiyle ilgili daha fazla ampirik araştırmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Görüşme ve web sayfasındaki görsel içeriklerden elde edilen bulgulardan hareketle, deneyime dayalı bir SOKÜM etkinliğinde, otel misafirinin "pasif", "izleyen", dolayısıyla yalnızca "tüketen" konumundan çıkıp, şovun/etkinliğin/hizmetin (ürünün) de 'aktif' bir parçası olduğu söylenebilir. Sirius Deluxe Otel örneğinde, halk danslarını öğrenip akşam şovunda başka misafirlere sunan ya da Türk Mutfağı kursunda yemek yapıp diğer misafirlere ikram eden misafirler ürünün aktif bir parçası haline gelmişlerdir. "Ortak değer yaratımı (value co-creation)" olarak adlandırılan ve tüketicilerin yüksek işbirliğine dayalı olarak ürünün "ortak yaratılması" (co-creation) yoluyla, değer yaratma (value creation) sürecinde kendilerinin rol almasını ifade eden bu olgunun (Kotler, Kartajaya & Setiawan, 2010: 10), özgün tatil deneyiminin de önemli belirleyicilerinden biri olduğu değerlendirilmektedir. Bu noktada görüşme bulgularından hareketle, SOKÜM unsurunun ve sunumunun özgünlüğünün, turistin deneyimindeki ortak değer yaratımından kaynaklı özgünlük ile birleşmekte ve ortaya taklit edilmesi oldukça zor bir ürün çıkarmakta olduğu anlaşılmaktadır.

Memnuniyet ve algılanan değer çoğu zaman tekrar satın alma ve başkalarına tavsiye etme gibi tüketim sonrası olumlu davranışsal niyetlerle sonuçlandığı bilinmektedir. Sadık müşteriler oluşturulması ise, oteller açısından düşünüldüğünde; pazarlama maliyetlerini azaltma, karlılığı artırma, riskleri karşılama ve diğer otellerle rekabet etme noktasında önemli avantajlar sağlaması anlamına gelmektedir (Demir & Demir, 2015: 41). Bu çalışmada otel müdürüyle yapılan görüşme bulguları, SOKÜM etkinliklerinin otel misafirlerinin tekrar ziyaret niyeti üzerinde olumlu etkisinin olabileceğini ortaya koymaktadır. García-Almeida'nın (2019) çalışmasında da, bu bulguya paralel olarak etkin SOKÜM aktarımlarının, sonraki SOKÜM ürünlerine yönelik ilgiyi artırdığı ifade edilmektedir. Ancak, bu konuda bir çıkarım yapmak için SOKÜM etkinliklerine katılım deneyimlerinin tüketim sonrası davranışsal niyetler üzerindeki etkisiyle ilgili daha fazla ampirik araştırmaya ihtiyaç bulunduğu söylenebilir.

Ulusal açıdan düşünüldüğünde ise, otellerde SOKÜM'ü kapsayan söz konusu etkinlikler, bir taraftan SOKÜM unsurlarının otellerde tanıtılması yoluyla bu değerlerin sürdürülebilirliğine katkıda bulunmakta, diğer yandan ülkede sürdürülebilir kültürel miras turizminin canlanmasına yönelik bir potansiyel sunmaktadır. Çok sayıda araştırma, SOKÜM tabanlı sürdürülebilir turizmin, kültürel varlıkların etnik kökenlerinin korunmasına yardımcı olabileceğini ve ziyaretçi grupları arasında bu kültürel değerler hakkında farkındalık yaratmaya yardımcı olabileceğini göstermiştir (Bhaumik & Baksi, 2024: 45). Ayvacı & Gülcan (2017) tarafından da benzer şekilde, otellerde ulusal SOKÜM unsurlarını içeren etkinliklerle otel içinde uzun süre kalma eğilimde olan sayfiye turistinin animasyon faaliyetleri kapsamında SOKÜM unsurlarını tanıma fırsatı elde edebileceğini, bu faaliyetler sayesinde ulusal kültürel miras değerlerine yönelik yaratılan ilginin ise sayfiye turistlerinin amaçlı kültür turistine dönüşmesinde önemli bir araç olabileceği ifade edilmiştir.

Ulusal SOKÜM unsurlarının turizm kapsamında etkin şekilde tanıtılması ve değerlendirilebilmesine yönelik olarak aşağıda uygulayıcılara birtakım öneriler sunulmaktadır.

- SOKÜM ulusal envanteri, otel işletmecileri tarafından otellerin SOKÜM unsurlarını içeren ürün tasarımlarında yararlanabilecekleri önemli bir kaynak olarak dikkate alınabilir. Bu envanterdeki SOKÜM unsurlarından, farklı yaş gruplarına hitap edebilen, uygulanabilir, hedef pazar tarafından ilgi çekebilir nitelikte olanları değerlendirilebilir. Envanterdeki pek çok unsurun bu kısıtları sağlayabilir nitelikte olması önemli bir fırsattır. Ancak, burada önemli olan bu unsurlardan birini ya da birkaçını seçip olduğu gibi otel misafirine servis etmek değil, bu unsurlardan yararlanarak "bütünselliği" olan ilgi çekici, yaratıcı ve özgün bir ürün oluşturabilmektir. Bu da, her şeyden önce kültüre yönelik özel ilgi, yenilikçiliğe yönelik içsel motivasyon, profesyonel sektör bilgisi ve tecrübesi, gelişkin bir vizyon ve planlı bir çaba gerektirmektedir. Böyle bir çabaya girişme niyetinde olan otel uygulayıcılarına, etkinliklerde ortak değer yaratma ve oyunlaştırma (gamification) gibi yüksek etkileşimli unsurlardan yararlanmaları önerilmektedir.
- SOKÜM unsurlarının korunması açısından ilişkili oldukları mekan ya da gerçekleşen unsura bağlı olarak açık, kapalı ya da yarı açık olmak üzere "alan" ile birlikte ele alınmaları büyük önem teşkil etmektedir (Akkaya & Şimşek Tolacı, 2021: 92). Bu bağlamda, SOKÜM ile ilgili yapılacak otel uygulamalarında ilgili SOKÜM unsurunun aslına uygun olarak sunulabilmesi için ilişkili olduğu mekan tasarımları da önem kazanmakta ve uygulayıcıların bu hususa dikkat etmesi önerilmektedir. Görüşme ve web sayfasındaki görsel içeriklerden elde edilen bulgulardan hareketle, Sirius Deluxe Otel örneğinde, Türkçe dersleri köy okulu atmosferi oluşturulan bir odada verilerek ve geleneksel Türk çocuk oyunlarından biri olan seksek için otelin uygun

alanlarında seksek çizgileriyle geleneksel sokak oyunu atmosferi oluşturularak kültür-mekân ilişkisi yansıtılmaya çalışıldığı söylenebilir.

- SOKÜM'ün turistleri tatmin etmek uğruna "ticarileştirilmesi", "turistifikasyonu" ve "bağlamından koparılması" toplulukların kültürel devamlılığı için korunması gereken SOKÜM'ün özgünlüğünü tehdit etmesi bakımından dikkat edilmesi gereken bir diğer konudur (Kasapoğlu, 2024: 89; Kim, Whitford & Arcodia, 2019: 422; Soylu & Şahin, 2023: 371). Otel işletmelerinin kalifiye animasyon personeli bulma konusunda yaşadıkları sıkıntı da bu konuda bir dezavantaj oluşturmaktadır (Demir & Demir, 2015: 37). SOKÜM unsurlarının otellerde aslına uygun olmayan şekillerde sunulması hem turist memnuniyetsizliğine yol açmakta, hem de kültürün tanıtımında ve gelecek kuşaklara aktarımında bir tehdide dönüşebilmektedir (Ayvacı & Gülcan, 2017: 220). Öte yandan, miras bilgisine sahip yerel halk ile turistler arasındaki etkileşim aktarımı, özgünlük algısını artırmakta ve daha sonraki SOKÜM ürünlerine yönelik ilgiyi ve memnuniyeti olumlu etkilemektedir (García-Almeida, 2019: 418). Bu bağlamda, ilgili otel personelinin ele alınan SOKÜM unsurları konusunda bilgili olmasına özen gösterilmesi ve gerekli koşullarda personele konuyla ilgili eğitim verilmesi önerilmektedir. Bu çalışmada gerçekleştirilen görüşme bulguları, tüm SOKÜM etkinliklerinin otel konsepti dahilinde, misafirlerden ekstra bir ücret talep edilmeden sunulduğu Sirius Deluxe otelde, kendi insan kaynakları departmanının desteğiyle, personel bilgileri taranıp SOKÜM uygulamalarına katkı sunabilecek vasıflara sahip olanlar tespit edilerek, ona uygun aktivite tasarımları yapıldığı, araştırmalar, kültür yayınları ve toplantılar yoluyla, personelin bilgi altyapısının artırıldığını ortaya koymaktadır. Bu yolla, işletmeye kolay kolay taklit edilemeyen ve bu yönüyle rekabet avantajı sağlayan farklılaştırma stratejilerinden biri olan "personel farklılaştırması" yapıldığı söylenebilir (Kotler, Bowen, Makens & Baloglu, 2017: 240). Tüm bu süreç görüşme yapılan otel yöneticisi tarafından, işletmenin "öz" den gelen unsurlarla (ulusal kültürel mirasından) ve "öz" kaynaklarıyla elde ettiği bir "özgünlük" ortaya çıkarılması olarak açıklanmıştır.
- Otel işletmelerine yönelik bir diğer öneri ise, SOKÜM etkinliklerinin kaliteli ve aslına uygun şekilde gerçekleştirilebilmesi için, animasyon departmanlarına yeterli bütçe ayrılmasıdır. Günümüzde otellerin, gittikçe artan önemine rağmen animasyon faaliyetlerine yeterli bütçe ayırmadıkları, bu durumun etkinliklerin kalitesine ve misafir memnuniyetine olumsuz yansıdığı bilinmektedir (Demir & Demir, 2015: 37). SOKÜM etkinlikleri, oteller için ekstra hazırlık ve maliyet gerektirebilmekte ancak potansiyel faydaları dikkate alındığında bunlara kaynak oluşturulması için otellerin kendi bünyelerinde yaratıcı yollar bulmasına degeceği düşünülmektedir. Görüşme bulgularına göre, Sirius Deluxe otel örneğinde, diğer alanlarda gerçekleştirilen israf ve verimlilik yönetimiyle, SOKÜM etkinliklerinin bütçesi oluşturulmuştur. Ayrıca görüşme bulgularından hareketle, otelin bu etkinlikler için kendi bünyesinde hali

hazırda istihdam ettiği ve yetiştirdiği personeli görevlendirmesi yoluyla maliyet konusunda ciddi bir avantaj sağlandığı anlaşılmaktadır.

Bu çalışmada elde edilen bulgular, konuyla ilgili etkin ve planlı otel uygulamalarının yetersizliği nedeniyle, örnek bir otel uygulamasına ilişkin dokümanların incelenmesi ve başından itibaren fikir, planlama ve uygulama sürecinin tamamına vakıf olan tek kişi olarak otel yöneticisiyle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgularla sınırlıdır. Uygulamanın, otelin henüz açılmamış olduğu dönemden itibaren planlanmaya başlanması, uygulamada görev alan personelin yalnızca kendi sorumlu olduğu kısım ile ilgili bilgisinin olması ve veri toplanan tesis gibi sezonluk kıyı otellerinde işgücü devir hızının yüksek olmasından kaynaklı olarak uygulamanın bütününe hakim olan personele ulaşmanın oldukça zor olması (otel yöneticisinin ifade ettiğine göre) gibi nedenlerle, diğer otel çalışanlarından veri toplanamamış olması araştırmanın önemli bir sınırlılığıdır. Ayrıca, literatürde SOKÜM unsurlarından yararlanarak özgün bir turistik ürün geliştirmeye yönelik benzer bir otel uygulamasının planlama ve yönetim sürecini içeren bir başka çalışmaya erişilemediğinden, çalışmada ulaşılan pek çok bulgu SOKÜM ile ilgili ulaşılabilen sınırlı sayıdaki turizm araştırmalarının bulgularıyla birlikte değerlendirilmiştir. Ulusal ya da uluslararası alanda özellikle 12 ay faaliyet gösteren kurumsal otellerde, buna benzer bir ürün farklılaştırma örneği bulunabilirse, daha büyük örneklerle konu daha detaylı araştırılabilir. Böylece, SOKÜM unsurlarından yararlanan bu tür ürün geliştirme faaliyetlerine yönelik çalışanların bakış açıları da ortaya konulabilir. Ayrıca, otel yöneticisiyle yapılan görüşmeler her ne kadar örnek uygulamanın amaçlarını, yönetim süreci ve avantajlarını ayrıntılı olarak ortaya koysa da, uygulamanın dezavantajlarına yönelik bulguların oldukça sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Görüşme yapılan otel müdürünün aynı zamanda uygulama fikrini ortaya atan kişi olmasından ve bu durumun istemsiz bir yanlılığa yol açarak uygulamanın problemleri/riskli yanlarının açıkça ortaya konulmasını engellemiş olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda, otellerde SOKÜM'den yararlanarak bir turistik ürün oluşturmanın zorlukları, dezavantajları ve riskli yanlarının ilave araştırmalarla ortaya konulması faydalı olabilir.

Araştırmanın bir diğer sınırlılığı, otel misafirlerine yönelik faydalara ilişkin bulgulara, yalnızca otel yöneticisiyle yapılan görüşme verilerinden hareketle ulaşılmış olmasıdır. Dolayısıyla, SOKÜM etkinliklerine katılan otel misafirlerinin deneyimlerinin, bu deneyimlerin memnuniyet, algılanan değer ve davranışsal niyetlerine etkilerinin yine otel misafirlerinin kendilerinden veri toplanarak sınanması yerinde olabilir. Bu bağlamda, görüşme, gözlem, günlük tutma ve anket tekniklerinden faydalanılabilir. Örneğin, bir misafirin beş günlük halk oyunu öğrenme ve akabinde öğrendiği halk oyununu sergileme sürecinde yaşadığı deneyimler gözlem, görüşme ve günlük tutma teknikleriyle araştırılabilir. Ayrıca, etkinlik öncesi ve sonrası ya da etkinliğe katılan ve katılmayan otel misafirlerinin SOKÜM ile ilgili bilgi düzeyleri fark testleri yoluyla karşılaştırılabilir. Otel misafirlerinin etkinlik sırasındaki deneyimleri (öğrenme, akış deneyimi vb.) ve etkinlik sonrasındaki psikolojik çıktıları (yenilenme, mutluluk vb.) araştırılabilir. Benzer şekilde, otel misafirlerinin SOKÜM unsurlarına ya da otellerdeki

SOKÜM etkinliklerine yönelik tutumları araştırılabilir. SOKÜM etkinliklerine yönelik deneyimlerle, diğer rekreatif etkinliklere ya da animasyon etkinliklerine katılım deneyimleri ve bunların psikolojik çıktıları karşılaştırılabilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Teşekkür: Katkılarından dolayı hakemlere teşekkür ederim.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Güncel Turizm Araştırmaları

Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Tüm taraflar kendi rızaları ile çalışmaya dâhil olmuşlardır.

Etik Kurul Onayı: Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 04.12.2024 tarih ve 362 sayılı karar numarası ile izin alınmıştır.

Veri Kullanılabilirlik Beyanı: Araştırma verileri paylaşılmamıştır.

KAYNAKÇA

- Akkaya, A. K., & Şimşek Tolacı, S. (2021). Somut ve somut olmayan kültürel miras üzerine: Antalya Akseki Çukurköy. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (52), 91-112.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı* (5. Baskı). Sakarya Yayıncılık.
- Aydın, M., & Ünüvar, Ş. (2020). Somut olmayan kültürel miras kapsamında Elazığ Kürsübaşı geleneği. *Journal of Gastronomy Hospitality and Travel*, 3(2), 213-233.
- Aymankuy, Y., Yakut Aymankuy, Ş., Kütüklü, D., & Demir, B. (2023). Çocuklu ailelerin masalların konaklama işletmelerinde kullanılmasına dair görüşleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(50), 807-828.
- Ayvacı, H., & Gülcan, B. (2017). Türkiye'de turizm animasyonlarında somut olmayan kültürel miras (SOKÜM) ulusal unsurlarına bakış. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 4(özel sayı 1), 207-223.
- Bhaumik, S., & Baksi, A. K. (2024). Exploring experiential authenticity and engagement pattern in intangible cultural heritage (ICH)-based sustainable tourism: A phenomenological study. *International Journal of Hospitality & Tourism Systems*, 17(1), 40-47.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Civelek, M. (2022). Evaluation of Karagöz Art, an intangible cultural heritage within the context of tourism. *Journal of Humanities & Tourism Research*, 12(2), 417-439.
- Demir, M., & Demir, Ş. Ş. (2015). Otel animasyon hizmetlerinin yöneticiler ve turistlerin bakış açısıyla değerlendirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(1), 35-48.
- Eroğlu, M. A. (2023). Sarıkeçili yörüklerinin çuval dokumacılığı ve doğal boyacılığın son temsilcisi: UNESCO yaşayan insan hazinesi ödüllü Emine Karadayı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(88), 1492-1505.

- García-Almeida, D. J. (2019). Knowledge transfer processes in the authenticity of the intangible cultural heritage in tourism destination competitiveness. *Journal of Heritage Tourism*, 14(5), 409-421.
- Gündüz Alptürker, İ. G., Gök, T., & Alptürker, H. (2021). Somut olmayan kültürel miras farkındalığının bilinirlik ve deneyimleme açısından değerlendirilmesi. *Milli Folklor*, 17(132), 16-31.
- Floričić, T., & Jurica, K. (2023). Wine hotels—intangible heritage, storytelling and co-creation in specific tourism offer. *Heritage*, 6(3), 2990-3004.
- Karakayalı, Z., Kanca, B., & Uçar, Ö. (2023) Somut olmayan kültürel miras kapsamında geçmişte Giresun ilinde oynanan çocuk oyunları. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 6(2), 813-823.
- Kasapoğlu, P. (2024). SOKÜM müzelerinde halk danslarının müzelenmesi: Sorunlar, örnekler, öneriler. *Milli Folklor*, 18(142), 86-99.
- Kırıkçı, S., & Çetiner, N. (2021). Coğrafi işaretli el sanatlarının turistik ürün bağlamında değerlendirilmesi: Bartın işi telkırma örneği. *Academic Social Resources Journal*, 6(27), 1150-1157.
- Kim, S., Whitford, M., & Arcodia, C. (2019). Development of intangible cultural heritage as a sustainable tourism resource: The intangible cultural heritage practitioners' perspectives. *Journal of Heritage Tourism*, 14(5), 422-435.
- Kotler, P., Bowen, J. T., Makens, J. C., & Baloglu, S. (2017). *Marketing for Hospitality and Tourism* (7. Baskı). Pearson Education Limited.
- Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, Iwan. (2010). *Marketing 3.0: from Products to Customers to the Human Spirit*. Wiley.
- Kozak, M. (2014). *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayımlama Teknikleri* (3. Baskı). Detay Yayıncılık.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye Kültür Portalı. (2024). Somut Olmayan Kültürel Miras. <https://www.kulturportali.gov.tr/portal/somutolmayankultureliras> adresinden 28.10.2024 tarihinde alınmıştır.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yaşayan Miras ve Kültürel Etkinlikler Genel Müdürlüğü. (2025). Somut Olmayan Kültürel Miras Türkiye Ulusal Envanteri. <https://yakegm.ktb.gov.tr/TR-344757/somut-olmayan-kulturel-miras-turkiye-ulusal-envanteri.html> adresinden 13.05.2025 tarihinde alınmıştır.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (S. Turan, Çev.). Nobel Akademik Yayıncılık. (Orijinal eserin basım tarihi 2009).
- Oğuz, Ö. (2013). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi ve Türkiye Romanya Geleneksel Ortak Mutfağı Projesi. *Aynı Tadı Paylaşmak: Türkiye-Romanya Geleneksel Ortak Mutfağı Çalıştayı*, Ankara.
- Rubin, A., & Babbie, E. R. (2008). *Research Methods for Social Work*. Thomson Higher Education.
- Saçlı, Ç., & Öztürk, F. B. (2020). İpekçilik kültürü ve turizm: Paydaşların Hatay'da ipekçiliğe yönelik görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(76), 1916-1930.

- Sirius Deluxe Otel. (t.y.) Sirius Deluxe Academy. <https://www.siriusdeluxe.com/catalog.php> adresinden 30.04.2025 tarihinde alınmıştır.
- Soylu, B. Ç., & Şahin, B. (2023). Somut olmayan kültürel miras araştırmalarında koruma-kullanma ve turizm. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 359-377.
- Sözer Özdemir, Ü. Ş. (2021). Conceptual framework of a transmission project for safeguarding circassian dances in Turkey. *Milli Folklor*, 33(132).
- Türk Dil Kurumu. (t.y.). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 6.11.2024 tarihinde alınmıştır.
- Türker, A., & Çelik, İ. (2012). Somut olmayan kültürel miras unsurlarının turistik ürün olarak geliştirilmesine yönelik alternatif öneriler. *Yeni Fikir Dergisi*, 4(9), 86-98.
- Tüzel, B. (2022). Ebru sanatı geleneğine ilişkin netnografik bir analiz: Youtube'da koruma ve aktarım. *Millî Folklor*, 17(133), 207-221.
- UNESCO (2003, 17 Ekim). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi. <https://ich.unesco.org/doc/src/00009-TR-PDF.pdf> adresinden 28.10.2024 tarihinde alınmıştır.
- UNESCO (1972, 16 Kasım). Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage, Complete text. <https://whc.unesco.org/en/conventiontext/> adresinden 30.10.2024 tarihinde alınmıştır.
- UNESCO (2025). Intangible Cultural Heritage Lists. [https://ich.unesco.org/en/lists?text=&country\[\]=00228&multinational=3#tabs](https://ich.unesco.org/en/lists?text=&country[]=00228&multinational=3#tabs) adresinden 30.04.2025 tarihinde alınmıştır.
- UNESCO Türkiye Milli Komisyonu. (2025). UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri. <https://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-Somut-Olmayan-K%C3%BCl%C3%BCrel-Miras-Listeleri> adresinden 30.04.2025 tarihinde alınmıştır.
- Yıldırım, A. & Şimşek, Y. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. baskı). Seçkin Yayıncılık.